

Nordic Mining ASA
v/Finn Ivar Marum

Deres ref

Vår ref
26/2400-

Dato
30. september 2026

Engerbø Rutile and Garnet AS – Vedtak om tillatelse til forurensende virksomhet etter forurensningsloven

Klima- og miljødepartementet gir etter en samlet vurdering Engebø Rutile and Garnet AS tillatelse etter forurensningsloven til forurensende virksomhet i Engebøfjellet, med en tidsbegrensning på tre år og en årlig tillatt mengde på 1,5 millioner tonn deponerte avgangsmasser i sjødeponi i Førdefjorden. Det er stilt en rekke vilkår i tillatelsen for å begrense miljøulemper. Departementet viser også til vedtak 30. september 2026 om suspensjon av tidligere vedtak om tillatelse til gruvevirksomhet og sjødeponi, som er kjent ugyldig av Høyesterett i dom 17. juni 2026.

1. Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet ga i vedtak 5. juni 2015 Nordic Mining ASA tillatelse etter forurensningsloven til utvinning og prosessering av rutil (titandioksid), granat og pukker fra Engebøfjellet, med tilhørende deponering av avgangsmasser i sjødeponi i Førdefjorden. Vedtaket ble etter klage opprettholdt av Kongen i statsråd ved kongelig resolusjon 19. februar 2016. ERG søkte 24. juni 2020 om endret kjemikaliebruk. Miljødirektoratet innvilget søknaden 18. januar 2021, og vedtaket ble etter klage opprettholdt av departementet 23. november 2021. Miljødirektoratet fattet vedtak om godkjenning av avfallshåndteringsplan og enkelte endringer av vilkår 23. juni 2023. Bedriften fikk tildelt driftskonsesjon etter mineralloven i 2020, som etter klage ble opprettholdt av Nærings- og fiskeridepartementet i vedtak 6. mai 2022.

Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom tok ut søksmål mot staten ved Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet 14. november 2022 med påstand om at vedtakene etter forurensningsloven fra 2016 og 2021, vedtaket om driftskonsesjon

etter mineralloven fra 2022, var ugyldige. Senere ble også vedtak etter forurensningsloven 23. juni 2023 inkludert i søksmålet. Tingretten avsa dom i saken 10. januar 2024, hvor staten ble frifunnet. Den delen av saken som gjaldt spørsmålet om vilkåret i vannforskriften § 12 andre ledd bokstav b, jf. vanndirektivet (2000/60/EF) artikkel 4 nr. 7 bokstav c om «overriding public interest» var oppfylt, ble anket til lagmannsretten. Lagmannsretten besluttet å innhente en rådgivende tolkningsuttalelse fra EFTA-domstolen om dette vilkåret. EFTA-domstolen avsa sin rådgivende tolkningsuttalelse 5. mars 2025, og i lys av denne uttalelsen vurderte departementet om vedtakene etter forurensningsloven skulle omgjøres. Kongen i statsråd besluttet i kongelig resolusjon 23. mai 2025 at vedtakene ikke skulle omgjøres og vurderte at vilkåret om «overriding public interest» var oppfylt. Lagmannsretten avsa dom i saken 12. august 2025, og konkluderte med at vedtakene var ugyldige. Staten anket saken til Høyesterett, som i dom 17. juni 2026 konkluderte med at vedtakene var ugyldige fordi det ikke var godtgjort i vedtak 19. februar 2016 at vilkåret om «overriding public interest» var oppfylt. Høyesterett fant at de øvrige vedtakene etter forurensningsloven og driftskonsesjonen etter mineralloven er ugyldige ettersom disse bygger på en forutsetning om en gyldig tillatelse etter forurensningsloven.

Departementet mottok 21. juni 2026 søknad fra Nordic Mining ASA på vegne av datterselskapet Engebø Rutile and Garnet AS (heretter omtalt som ERG), om en ny, tidsbegrenset tillatelse til forurensning i forbindelse med gruvevirksomhet i Engebøfjellet. Søknaden ble oppdatert 2. juli 2026. ERG har søkt om deponering av 4,5 millioner tonn avgangsmasser i sjødeponi i vannforekomsten Førdefjorden-ytte over en periode på tre år fremover. Denne deponeringen mener ERG ikke fører til en forringelse av den økologiske tilstanden i Førdefjorden-ytte. ERG mener derfor videre at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse.

Myndigheten til å behandle søknaden ligger til Klima- og miljødepartementet. I oppdrag 24. juni 2026 ba Klima- og miljødepartementet om Miljødirektoratets faglige vurdering av ERGs søknad. Videre ba departementet i brev 3. juli 2026 Miljødirektoratet om å sende søknaden på høring, samt om en vurdering og oppsummering av høringsinnspillene. Miljødirektoratet leverte sin faglige vurdering til departementet 19. august 2026. Direktoratet leverte videre en oppdatert og supplerende faglig vurdering den 28. september 2026.

Søknaden er forhåndsvarslet i samsvar med forurensningsforskriften § 36-5, og var på høring fra 3. juli til 2. august 2026. Det kom 25 uttalelser innen fristen og to uttalelser etter fristens utløp. Alle høringsinnspillene er tilgjengelige på Miljødirektoratets hjemmesider. Seks av uttalelsene er positive til at det kan gis en tidsbegrenset tillatelse, 14 mener søknaden bør avslås og fem tar ikke stilling til spørsmålet om tillatelse kan gis. Flere av uttalelsene viser til at den omsøkte virksomheten vil være i strid med vannforskriften, fordi de mener at deponering vil medføre en forringelse av vannforekomsten og at vilkårene for unntak i vannforskriften § 12 ikke er oppfylt. Flere høringsinstanser viser også til faglig usikkerhet knyttet til miljøpåvirkningene fra sjødeponiet og til at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig. Blant høringsinstansene som er positive til at tillatelse gis, legges det blant annet vekt på betydningen av arbeidsplasser og verdiskapning i regionen, samt behovet for

forutsigbarhet for bedriften og de ansatte. Flere høringsinstanser er negative til søknaden om utprøving av nytt flokkuleringsmiddel. Det stilles blant annet spørsmål ved om kunnskapen rundt miljøkonsekvensene av det omsøkte middelet er god nok. Departementet viser for øvrig til Miljødirektoratets oppsummering av høringsinnspillene i deres faglige vurdering 19. august 2026 punkt 2.6. ERG har i notat 9. august 2026 gitt sine merknader til høringsinnspillene.

Klima- og miljødepartementet viser også til vedtak av 30. september 2026 om at vedtakene etter forurensningsloven fra 2016, 2021 og 2023, som er kjent ugyldig av Høyesterett i dom 17. juni 2026, suspenderes i den samme perioden som vedtak om tidsbegrenset tillatelse gjelder. Som det fremgår av brev fra departementet til ERG 30. september 2026 om videre prosess i Engebø-saken, vil departementet arbeide videre med å ferdigstille vurderingen av om det kan gis tillatelse til mer omfattende og langvarig deponering. Departementet anslår at dette arbeidet vil være ferdig tidlig i 2027.

2. Beskrivelse av tiltaket i søknad

ERG søker om tillatelse etter forurensningsloven til gruvevirksomhet med deponering av inntil 4,5 millioner tonn i sjødeponi i løpet av de neste tre årene. ERG søker om å deponere inntil 1,5 millioner tonn avgangsmasser per år og har beregnet at 0,23 km² av vannforekomsten Førdefjorden-ytre (VannforekomstID: 0281010202-C) vil være direkte påvirket av sjødeponering etter den omsøkte driftsperioden på tre år. Ifølge ERG vil områder (sjøbunn og vannmasser) utenfor dette arealet ikke bli påvirket av betydning. ERG viser til notat 24. september 2025 fra DNV, hvor det beskrives at påvirkning på mindre enn 5% av sjøbunnen i vannforekomsten neppe vil ha en merkbar økologisk virkning for vannforekomsten. Videre viser ERG til tidligere dokumentasjon av miljøvirkninger som har kommet frem gjennom tidligere søknader knyttet til vedtakene fra 2015-2023 og rettsprosesser.

ERG søker også om utprøving av nytt flokkuleringsmiddel, Praestol DW 20. ERG har gjennomført laboratorieforsøk for å vurdere om Praestol DW 20 kan erstatte flokkuleringsmiddel som brukes i dag, Magnafloc 5250. ERG søker om å få prøve produktet i en fullskala test, med inntil 950 kg Praestol DW 20 over en periode på tre måneder.

For gruvevirksomheten for øvrig søker bedriften om samme vilkår som i vedtakene etter forurensningsloven fra 2015-2023. Departementet bemerker at ERG nå søker om deponering av 1,5 millioner tonn avgangsmasse per år. Dette er en reduksjon fra tidligere tillatt mengde på 4 millioner tonn avgangsmasse per år. Dette henger sammen med at produksjonstakten er nedjustert sammenlignet med den opprinnelige søknaden i 2009. Produksjonstakten er 1,5 millioner tonn malm per år.

Det er også foretatt andre forbedringer av virksomheten etter at tillatelsen ble gitt i 2015. For eksempel er typen prosesskjemikalier endret i forbindelse med endringer i oppredningsprosessen. Mengden prosesskjemikalier er også redusert vesentlig. Virksomhetens miljøvirkninger er med andre ord redusert sammenliknet med det som ble

vurdert i 2015. Det er også nye, konkrete planer for alternativ bruk av gråberg, forbedret overvåkingsprogram, og plan for restaurering av biologisk mangfold m.m.

3. Departementets vurdering

3.1. Rettslig utgangspunkt for vurderingene

Det følger av forurensningsloven § 7 første ledd at forurensning er forbudt, med mindre det er tillatt i loven selv, i forskrift etter § 9 eller tillatelse gitt etter § 11. Etter § 11 kan forurensningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til virksomhet som kan medføre forurensning. Ved vurderingen av om tillatelse skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal det legges vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdt med fordelene og ulempene som tiltaket for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 femte ledd.

I denne vurderingen må det tas hensyn til forurensningsloven § 1 om lovens formål og de generelle retningslinjene i forurensningsloven § 2. Videre skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for utøvelsen av skjønn etter forurensningsloven § 11, jf. naturmangfoldloven § 7. Fordi søknaden gjelder virksomhet som påvirker vannmiljøet i vannforekomsten Førdefjorden-ytte, skal det også vurderes om tildeling av tillatelse vil være i tråd med kravene som følger av vannforskriften. Videre gjelder søknaden drift av avfallsanlegg for utvinningsavfall, og det følger av avfallsforskriften § 17-4 at «[d]en som skal drive et avfallsanlegg for utvinningsavfall må ha tillatelse fra forurensningsmyndigheten etter forurensningsloven § 11».

Videre har Stortinget fattet plenarvedtak om at deler av Førdefjorden skal ha status som nasjonal laksefjord, jf. St.prp. nr. 32 (2006-2007). Det følger av lakse- og innlandsfiskloven § 7a at de særskilte hensynene som følger av Stortingets vedtak om nasjonale laksefjorder skal legges til grunn når det treffes vedtak som kan påvirke laksens levevilkår. I vedtaket er det gitt en retningslinje for forurensningsmyndighetene om at virksomhet som kan innebære risiko for alvorlig forurensning som kan skade villaksen i nasjonale laksefjorder ikke skal tillates. Retningslinjen skal gi laksen en særlig beskyttelse mot risiko for akutt forurensning. Engebø-prosjektet ligger ikke i den nasjonale laksefjorden, men rett ved inngangen til den delen av fjorden som har en slik status. Laksestammen i det nasjonale lakseavssdraget Nausta, og andre laksestammer i den nasjonale laksefjorden Førdefjorden, må vandre over deponiområdet til og fra oppvekstområdene i havet. Når det skal tas stilling til om tillatelse skal gis etter forurensningsloven, må det derfor også vurderes om virksomheten utgjør en uakseptabel risiko for akutt forurensning som kan skade villaksen.

3.2. Departementets vurdering av miljøkonsekvensene ved det omsøkte tiltaket

3.2.1. Om tidligere vurderinger av miljøkonsekvensene ved gruvedriften og sjødeponiet

Overordnet om miljøkonsekvensene

Gruvedrift med uttak og prosessering av malm og mineraler er en type virksomhet som setter spor etter seg i natur og landskap. Selv med en optimal utnyttelse av stein/gråberg fra gruvedriften, vil det for de aller fleste gruvevirksomheter være behov for å deponere stein/gråberg fra selve uttaket og finknust stein (avgangsmasser) fra oppredning av

råmalmen, som ikke kan brukes eller omsettes på annen måte. Deponering av avgangsmasser både på land og i sjø vil medføre negative miljøkonsekvenser. For en generell redegjørelse for gruvedrift og miljøulempere viser departementet til Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.2.

Den omsøkte virksomheten vil medføre inngrep og utslipp av ulik karakter, som vil variere med tid og sted. Miljøulempene knyttet til etablerings- og anleggsfasen av prosjektet er allerede inntrådt. I den omsøkte perioden på tre år vil konsekvensene av tiltaket være knyttet til gruvedriften, gråbergsdeponi og sjødeponering av avgangsmasser. I selve gruveområdet/dagbruddet vil konsekvensene særlig være knyttet til det landskapsmessige inngrepet, samt aktiviteter som fører til støy, rystelser og utslipp av støv. For området som brukes til deponering av gråberg/vrakstein vil miljøkonsekvensene i hovedsak være knyttet til arealbeslag, støy i forbindelse med deponering og eventuell etablering av pukkverk, mulig risiko for utvasking av partikler, i tillegg til at noen automatiske fredede kulturminner blir begravet.

For deponering av avgangsmasser i sjødeponiet er miljøkonsekvensene først og fremst knyttet til arealbeslag på sjøbunnen ved at avgangsmasser deponeres der og gradvis bygges opp til en kjegleform. Sedimentasjonsraten vil minke med økende avstand fra utslippspunktet. Deponikjeglen og partikkelsedimentering i området rundt vil først og fremst påvirke bunnfauna gjennom tildekking av bunnareal. Under deponikjeglen på 0,23 km² vil bunnfaunen gå helt tapt, mens det i områdene rundt vil være gradvis avtagende negativ effekt på bunnfaunen. I tillegg vil ulike dypvannsarter som oppholder seg i deponiområdet fortrenkes fra området der det pågår aktiv deponering. Videre vil selve sjødeponiet innebære endrede dybdeforhold og endret batygrafi på fjordbunnen. I tillegg vil deponeringen innebære noe spredning av mineralpartikler i vannmassene, med gradvis avtakende konsentrasjon av partikler med økende avstand fra utslippspunktet.

Enkelte prosesskjemikalier vil følge avgangsmassene til sjø. Det meste av dette vil være bundet til avgangspartiklene, og bli innkapslet i deponimassene. En liten andel av kjemikaliene vil likevel ikke være bundet til avgangen, og vil kunne ende opp i vannmassene. Tilsvarende vil kjemikalier også kunne lekke ut fra overflaten av deponiet. Effektene av dette må vurderes konkret for det enkelte prosesskjemikaliets som brukes.

For en nærmere beskrivelse av miljøulempene ved gruvedrift i Engebøfjellet og avgangsdeponering i Førdefjorden viser departementet til Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.3–3.9 og Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026 punkt 2.2.

Om tidligere vurderinger av miljøkonsekvensene

Miljøkonsekvensene av gruvedriften og sjødeponiet i Engebø-prosjektet er grundig utredet og vurdert i forbindelse med tidligere vedtak etter forurensningsloven og plan- og bygningsloven. Departementet viser her særlig til nevnte miljøfaglige anbefalinger fra Miljødirektoratet, og til Klima- og miljødepartementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4. I det

vedtaket er konsekvensene for naturmangfoldet grundig vurdert under punkt 4.6.2. Dette inkluderer blant annet vurderinger av tiltakets påvirkning på bunnfauna, dypvannsfisk (blålange, vanlig uer og pigghå), dyreplankton, koraller, laks og laksesmolt, kysttorsk og ål. Departementet viser også til vurderinger i kongelig resolusjon 19. februar 2016. For vurderinger knyttet til kjemikaliebruk viser departementet også til Miljødirektoratets vedtak 18. januar 2021 og Klima- og miljødepartementets klagevedtak 23. november 2021.

Konklusjonen i de tidligere vurderingene var at det var akseptabelt etter forurensningsloven å gi tillatelse til virksomhet med disse miljøkonsekvensene, med de strenge vilkårene som ble satt i tillatelsen. Denne vurderingen ble gjort i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12. Det ble også vurdert at det ikke var fare for at forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 ikke nås.

I etterkant av at tillatelse ble gitt i 2015 har miljøkonsekvensene knyttet til deponeringen av avgangsmasser i Førdefjorden vært gjenstand for vurdering i to ulike rettslige prosesser. I sak mellom Naturvernforbundet og Natur og Ungdom og staten ved Klima- og miljødepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet om gyldighetene av vedtakene ble miljøkonsekvensene inngående vurdert i Oslo tingretts behandling av saken 18. september–4. oktober 2023. Miljøorganisasjonene anførte blant annet at vedtakene etter forurensningsloven (2016-2023) og vedtak om driftskonsesjon fra 2022 bygger på uforsvarlige prognoser og feil faktum knyttet til partikkelspredning fra sjødeponiet, skade på marine arter i Førdefjorden og skade på sikkerheten og/eller omdømme av sjømat fra Førdefjorden. Tingretten avsa dom 10. januar 2024 og konkluderte med at miljøvurderingene i saken var forsvarlige og at vedtakene ikke var ugyldige som følge av feil faktum eller uforsvarlige prognoser. Denne delen av tingrettens dom ble ikke påanket.

I sak om midlertidig forføyning mellom Naturvernforbundet og Natur og Ungdom og ERG har spørsmålet om miljøkonsekvenser knyttet til sjødeponering av avgangsmasser også blitt vurdert. Gulating lagmannsrett konkluderte i kjennelse 15. april 2026 med at det ikke var grunn til å fravike de faglige vurderingene forvaltningen har bygget på. Lagmannsretten uttalte videre at:

De innvendingene og usikkerhetsmomentene som miljøorganisasjonene har trukket frem, er i hovedsak de samme som er gjort gjeldende i de forvaltningsmessige klageprosessene. Miljøorganisasjonenes bevisførsel knytter seg hovedsakelig til vurderinger fra Havforskningsinstituttet. Havforskningsinstituttets vurderinger og innvendinger er løpende vurdert i forbindelse med forvaltningens behandling, og er hensyntatt både ved vurderingen av om tillatelsen skulle gis og på hvilke vilkår. Forvaltningen har i den forbindelse også sett hen til føre-var-prinsippet. Lagmannsretten bemerker at faglig uenighet ikke innebærer at forvaltningens vurderinger er uforsvarlige eller feil.

Det ble i kongelig resolusjon 23. mai 2025 også vurdert og lagt til grunn at det ikke var indikasjoner på at gruvevirksomheten og sjødeponiet har andre miljømessige konsekvenser enn det som ble vurdert da tillatelsen ble gitt i 2015.

3.2.2. Vurdering av høringsinnspill

Usikkerhet knyttet til påvirkning fra sprengning og støy

Mattilsynet har i sitt høringsinnspill pekt på at det er knyttet betydelig usikkerhet til hvordan sprengning og støy kan påvirke utvandrende laksesmolt. Usikkerhet knyttet til sprengninger og påvirkning på laks/smolt og oppdrettstorsk ble vurdert da tillatelsen ble gitt i 2015.

Miljødirektoratet vurderte også dette i sin faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.6 hvor det fremgår at en vesentlig del av de mulige negative effektene av bore- og sprengningsarbeidet på land for fisk i Førdefjorden kan avbøtes gjennom vilkår i tillatelsen. Som det fremgår av departementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4.3 ble det som følge av denne usikkerheten satt vilkår om at det skal utarbeides brytnings- og sprengningsplaner hvor sprengninger skal unngås i den sentrale utvandningsperioden for smolt (15. mai–15. juni). Samlet vurderte departementet i 2015 at faren for vesentlig skade på laksen var liten.

Departementets vedtak 5. juni 2015 ble påklaget, blant annet fordi klagerne mente at det var for lite kunnskap om hvilke konsekvenser sprengningene ville få for laksen. Som følge av dette, ble det i den kongelige resolusjonen 19. februar 2016 stilt nytt vilkår om overvåkning av utvandrende laksesmolt, som skulle startes minst to sesonger før oppstart av produksjonen.

Denne overvåkingen ble gjennomført av Skandinavisk naturovervåkning i 2021 og 2022. Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurdering av 28. september 2026 punkt 3. Der fremgår det at det er noe variasjon mellom ulike år, men at en vurdering av kumulativ utvandring de siste to årene tilsier at vilkåret om sprengningsfri periode i tillatelsen treffer relativt godt. For øvrig vurderer Miljødirektoratet risikoen for negativ påvirkning på laksesmolt fra sjødeponering av avgangsmasser som svært begrenset, i og med at deponering og partikkelspredning finner sted langt under laksens vandringsdyp.

Klima- og miljødepartementet legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget for påvirkning fra sprengning og støy er tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 8. Klima- og miljødepartementet vurderer i likhet med tidligere faren for skade på laks og smolt som liten. Vilkår om at sprengninger skal unngås i den sentrale utvandningsperioden for smolt videreføres i den nye tillatelsen.

Usikkerhet knyttet til partikkelspredning

Når det gjelder høringsinnspill om usikkerhet knyttet til partikkelspredning i vannsøylen viser departementet til at det finnes omfattende kunnskapsgrunnlag og vurderinger i saken knyttet til dette. Departementet viser til Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.9.1, og kunnskapsgrunnlaget det er vist til der. Det vises også til punkt 4.6.1 i Klima- og miljødepartementets vedtak 5. juni 2015 hvor departementet vurderte det som lite sannsynlig at partikkelspredning vil ha en negativ påvirkning på det marine naturmangfoldet utenfor

deponiområdet i Førdefjorden. Det ble stilt vilkår i tillatelsen om kontinuerlig overvåkning av partikkelspredning i vannmassene. Usikkerhet knyttet til partikkelspredning ble også anført i klagesaken i 2015-2016, og ble vurdert i kongelig resolusjon 19. februar 2016. Konklusjonen var den samme som i departementets vedtak i 2015. Klima- og miljødepartementet viser til at overvåkningsdata fra 2025 (DNV, Miljøovervåkning 2025, rapport nr. 2026-0744) bekrefter at vilkårene knyttet til partikkelspredning er overholdt. Vilråene vil videreføres i den nye tillatelsen.

I lys av dette er departementets vurdering fremdeles at det er lite sannsynlig at partikkelspredning fra deponiet vil ha negativ påvirkning på marint naturmangfold utenfor deponiområdet når vilkårene som tidligere er stilt om overvåkning av partikkelspredning videreføres i den nye tillatelsen. Departementet understreker at det følger eksplisitt av vilkårene at sjødeponering skal stanses dersom spredningen av partikler overskrider fastsatte konsentrasjonsgrenser.

Usikkerhet knyttet til påvirkning på naturmangfoldet

Noen høringsinstanser har pekt på usikkerhet knyttet til påvirkning på økosystem og arter i fjorden som følge av sjødeponeringen, blant annet kysttorsk, laks og andre arter som gyter i Førdefjorden.

Departementet viser til at det tidligere i saken er gjort omfattende utredninger og kartlegginger av hvordan økosystemene og artene påvirkes av sjødeponeringen. Departementet viser i denne sammenhengen særlig til Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.9.2, departementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4.6.2 og vurderingene i kongelig resolusjon 19. februar 2016. Departementet viser også til Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026, hvor også nyere undersøkelser som er utført etter 2015 er beskrevet i punkt 2.3:

Sjøbunnen i det dype bassenget i Førdefjorden er karakterisert som relativt ensartet, men er habitat for en rik fauna (Rådgivende Biologer AS: Vannledning i Førdefjorden, Sogn og Fjordane. 2018). Havforskningsinstituttet har gjennomført tokt i flere vestlandsfjorder i 2021/2022. Disse undersøkelsene bekreftet at artsmangfoldet i Førdefjorden var blant de høyeste (Toktrapport nr. 11. HI, 2023) av de undersøkte fjordene. Fjorden har flere sårbare og truede arter. Det er blant annet funnet bambuskorall, men denne er ikke gjenfunnet i senere undersøkelser DNV har gjennomført med ROV. I området som blir direkte berørt av den omsøkte sjødeponeringen, er det imidlertid ikke påvist sårbare eller truede bunnlevende virvelløse arter. Nye undersøkelser fra 2023 (DNV, 2024) viser at bløtbunnssamfunnet i Førdefjorden er rikt på arter og har høyt biologisk mangfold, i likhet med flere andre norske fjorder.

Når det gjelder påvirkning fra sjødeponiet på kysttorsken viser departementet til Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 3.9.2, og departementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4.6.2 hvor det fremgår at:

Med bakgrunn i deponiets dybde og utbredelse er det sannsynlig at kysttorsken i liten grad vil komme i kontakt med partikkelskyen, og at den har gode muligheter for å vandre utenom eller over dersom den møter partikkelskyen. Departementet mener i likhet med Miljødirektoratet derfor at det er lite sannsynlig at kysttorskens vandring til gyteområdet i Redalsvika vil bli påvirket slik at gyteområdets funksjon reduseres, men dette er det fortsatt knyttet en usikkerhet til. Det vurderes som lite sannsynlig at vandringen til gyteområdet for kysttors i Gjelsvika vil bli påvirket.

For påvirkning på laks viser departementet til Miljødirektoratets faglige vurdering 13. februar 2015 punkt 3.9.2, departementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4.6.2 og kongelig resolusjon 19. februar 2016. Departementet understreker at risiko for akutt forurensning ble vurdert i vedtaket i 2015. Miljødirektoratet skriver også følgende i under punkt 2.3 i sin faglige vurdering 19. august 2026:

Laksestammen i Nausta og Jølstra er blant annet påvirket av rømt oppdrettslaks. I Jølstra er laksen også påvirket av vassdragsregulering. Den omsøkte sjødeponeringen de neste tre årene vurderes av oss ikke å medføre en nevneverdig tilleggsbelastning for laksen, primært fordi laksen oppholder seg i vannlag vesentlig lenger opp i vannsøylen enn der sjødeponeringen skal finne sted. Med vilkår mot partikkelspredning oppover i vannmassene, vil de deler av vannmassene laksen bruker ikke ha partikkelkonsentrasjoner over bakgrunnsnivå.

Departementet viser til at det er andre forhold enn sjødeponiet som er årsak til negativ utvikling for kysttorsk og laks. Det samme gjelder øvrige rødlistede og/eller gytende fiskearter i fjorden, slik som for eksempel blålange. Departementet understreker også at det tidligere er satt strenge vilkår i tillatelsen for å begrense eventuell negativ påvirkning på disse artene. Vilkårene vil videreføres i den nye tillatelsen.

Når det gjelder de øvrige vurderingene knyttet til påvirkning fra deponering av avgangsmasser i sjødeponiet på naturmangfoldet, viser departementet til de tidligere vurderingene i saken i Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015, departementets vedtak 5. juni 2015 og kongelig resolusjon 19. februar 2016. Det vises videre til Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026, hvor det i punkt 2.3 fremgår at:

Det er gjennomført omfattende kartlegging av naturmangfoldet i fjorden. Dette er dokumentert tidligere i forbindelse med reguleringsplan og søknad om tillatelse etter forurensningsloven. I tillegg er kunnskapsgrunnlaget utvidet gjennom senere overvåkning gjennomført av bedriften, og tokt gjennomført av Havforskningsinstituttet. Vi har ingen holdepunkter som gir grunn til å endre våre tidligere vurderinger som lå til grunn for vedtaket i 2015. Etter Miljødirektoratets vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og gruvevirksomhetens virkning på naturmangfoldet, jf. naturmangfoldloven § 8. Førre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 kommer dermed etter vår vurdering ikke til anvendelse.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratets vurdering. Departementet kan ikke se at det siden tillatelsen ble gitt i 2015, herunder i forbindelse med høringen, har fremkommet kunnskap som tilsier en annen vurdering av påvirkning på naturmangfoldet.

Usikkerhet knyttet til påvirkning på oppdrettsfisk

I høringen er det påpekt usikkerhet knyttet til sjødeponiets påvirkning på akvakulturlokaliteter i fjorden. Virkninger for fiskeri- og oppdrettsnæringen er vurdert i departementets vedtak 5. juni 2015 punkt 4.6.3. Departementet viser også til Miljødirektoratets faglige vurdering 13. februar 2015 punkt 3.9.3. I likhet med de tidligere vurderingene, mener departementet fortsatt at fiskeri- og oppdrettsnæringen ikke vil påvirkes nevneverdig av deponeringen med de strenge vilkårene som stilles i tillatelsen.

Høringsinnspill om alternative drifts- og deponimetoder

Det har kommet innspill i høringen om at forvaltningen bør vurdere om prosjektet kan gjennomføres basert på andre drifts- og deponimetoder. For eksempel har det kommet innspill om at sjødeponi ikke er i tråd med moderne, bærekraftig mineralutvinning og at det finnes alternative metoder til drift og deponering som er miljømessig bedre.

Departementet viser til at alternativer til sjødeponi i Førdefjorden har vært utredet og vurdert tidligere i saken. Dette fremgår av Miljødirektoratets faglige anbefaling 13. februar 2015 punkt 2 og punkt 3.10.

Tre alternativer ble vurdert. Det første var et landdeponi med en stor damkonstruksjon i Redalen, det andre var oppfylling av Redalsvika og bygging av en demning som vil skille Redalsvika fra fjorden utenfor og det tredje var et ferskvannsdeponi som innebar å transportere avgangen gjennom en lang tunell til Vassevatnet i Flora kommune (nå Kinn kommune). Miljødirektoratet konkluderte med at ingen av alternativene var vesentlig miljømessig bedre enn et sjødeponi i Førdefjorden. Departementet sluttet seg til denne vurderingen i vedtaket 15. juni 2015.

Departementet viser også til ERGs avfallshåndteringsplan 1. juli 2026, som beskriver vurderingen av alternative deponiformer, og utformingen og valg av metoden for mineralutvinning. Planen inkluderer også vurdering av alternativ driftsform med ren underjordsdrift med tilbakefylling. ERG konkluderer i planen med at ren underjordsdrift med tilbakefylling ikke er en bærekraftig uttaksløsning for Engebø-forekomsten. Det pekes blant annet på at ren underjordsdrift ikke er økonomisk lønnsomt, at det vil være teknisk utfordrende og at dagbruksdrift i kombinasjon med underjordsdrift gir bedre ressursnyttelse og tilgang på rik malm i en tidlig driftsfase. Departementet peker på at det samme er beskrevet i avfallshåndteringsplanen som ble godkjent av Miljødirektoratet i vedtak 23. juni 2023.

For Oslo tingrett i 2023 anførte miljøorganisasjonene at vedtakene om tillatelse etter forurensningsloven var ugyldige fordi en driftsform basert på ren underjordsdrift, og uten

sjødeponi og dagbrudd, ikke var utredet og vurdert. Det ble blant annet påpekt at bedriften har nedjustert anslått mengde avgangsmasser siden tillatelsen ble gitt, og at det i flere klager og høringsrunder hadde vært anført at det på grunn av dette var behov for en revurdering av driftsform, uten sjødeponi. Staten anførte at gruvedrift av metallforekomster uten land- eller sjødeponi var urealistisk, og at alternativet til sjødeponi på Engebø var unnlatt gruvedrift.

Tingretten konkluderte i dom 10. januar 2024 med at statens avgjørelsesgrunnlag var forsvarlig og at vedtakene ikke var ugyldige fordi andre drifts- eller deponimetoder ville vært teknisk mulige, ikke uforholdsmessig kostbare og miljømessig vesentlig bedre. Tingrettens konklusjon var at tillatelsene ikke var ugyldige som følge av at sjødeponiet var unødvendig. Denne delen av saken ble ikke påanket av miljøorganisasjonene.

På denne bakgrunn mener departementet at kunnskapsgrunnlaget knyttet til alternative drifts- og deponimetoder er tilstrekkelig. Departementet kan ikke se at det har kommet informasjon, heller ikke i høringen, som endrer de tidligere vurderingene i saken. Departementet finner det heller ikke hensiktsmessig eller nødvendig å gjennomføre ytterligere utredninger og vurderinger av alternative drifts- og deponiformer for den omsøkte perioden på tre år. Som nevnt under punkt 1 over, skal departementet fremover ferdigstille vurderingen av om det kan gis tillatelse til deponering i sjø på lengre sikt.

Departementet understreker også at tidligere krav om at bedriften skal arbeide kontinuerlig for å redusere mengden avgangsmasser og gråberg som deponeres, gjennom å finne alternativ anvendelse, videreføres i den nye tillatelsen. Dette innebærer også at bedriften skal, så langt det er teknisk og sikkerhetsmessig mulig, sørge for at avgangsmasser og gråberg som ikke kan benyttes til andre formål, i størst mulig grad tilbakeføres til de gruverom som gruvedriften etterlater. Hvordan ERG jobber med dette fremgår også nærmere av avfallshåndteringsplanen 1. juli 2026 kapittel 4.

Høringsinnspill om krav til reduserte utslipp av nitrogen

Hypex Bio Norge AS har i sitt høringsinnspill ment at det bør stilles krav til reduksjon av nitrogenbelastning fra sprengningene i gruen. Departementet mener det ikke er nødvendig å pålegge ERG å utrede alternativ bruk av sprengstoff, og viser til at ERG etter produktkontrollen § 3a er forpliktet til å vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for miljøforstyrrelser dersom dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.

3.2.3. Samlet belastning

I tråd med naturmangfoldloven § 10 skal påvirkning på et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller blir utsatt for. I den faglige vurderingen 19. august 2026 punkt 2.3 har Miljødirektoratet beskrevet den samlede belastningen på fjorden:

Førdefjorden er i liten grad utsatt for utslipp fra andre industrivirksomheter. Andre belastninger i fjorden er først og fremst oppdrettsvirksomhet (fem anlegg), begrenset kommersielt fiske og fritidsfiske. De indre områdene av fjorden er påvirket av

forurensset sjøbunn. Det er naturlig å anta at fjorden utsettes for påvirkning fra jordbruk, skogbruk og avløp. Fra elvene Nausta og Jølstra samt mindre vassdrag tilføres fjorden ferskvann med partikler og næringssalter fra blant annet jordbruk og kommunale avløpsrenseanlegg.

Departementet viser også til vurderingen over i punkt 3.2.2. Miljødirektoratet har på bakgrunn av dette konkludert med at den samlede belastningen i begrenset grad vil øke som følge av gruvevirksomheten, og uansett ikke i en størrelse som er avgjørende for at vurderingen av om tillatelse til deponering av avgangsmasser i sjø skal gis. Departementets vurdering er den samme.

3.2.4. Samlet vurdering av miljøkonsekvensene ved den omsøkte virksomheten

Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om miljøkonsekvensene ved den omsøkte gruvevirksomheten og sjødeponiet, jf. naturmangfoldloven § 8, forurensningsloven § 12 og forvaltningsloven § 17. Departementet viser til Miljødirektoratets faglige vurderinger 19. august 2026 og 28. september 2026.

I tillegg bemerker departementet at Miljødirektoratet i sin faglige vurdering 19. august 2026 punkt 2.2 beskriver at miljøpåvirkningen i fjorden i løpet av den omsøkte driftsperioden på tre år vil være mindre enn det som er antatt i de tidligere vurderingene, siden utslippet av avgangsmasser er lavere enn forutsatt i de tidligere vurderingene (1,5 millioner tonn per år, sammenlignet med 4 millioner tonn per år).

Eventuelle usikkerheter mener departementet er tilstrekkelig ivare tatt gjennom vilkår som tidligere er stilt i tillatelsen og som vil videreføres. Gjennom vilkårene som er stilt vurderer departementet at det er liten risiko for vesentlig skade på naturmangfoldet. Departementet vurderer at naturmangfoldloven § 9 ikke kommer til anvendelse. Departementet kan heller ikke se at vurderingen fra 2015, om at det ikke er fare for at bestandsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 ikke nås, stiller seg annerledes i dag.

Departementets vurdering er at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig oppdatert, og at det ikke er nødvendig med tilleggsutredninger, jf. forskrift om konsekvensutredninger §§ 27 og 29.

3.3. Vurdering etter vannforskriften

Det følger av vannforskriften § 4 at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Utgangspunktet er at det ikke kan gis tillatelse etter forurensningsloven til virksomhet som medfører at miljømålene ikke nås eller som fører til at tilstanden forringes. Hvis dette er tilfellet kan tillatelse bare gis hvis vilkårene i vannforskriften § 12 er oppfylt.

I denne saken vil ikke den kjemiske tilstanden i vannforekomsten påvirkes av den omsøkte deponeringen. Dette gjelder også for bruk av flokkuleringsmidler (Magnafloc 5250 og

Praestol DW 20). Departementet viser her til Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026 og supplerende faglig vurdering 28. september 2026.

Det relevante vurderingstemaet i denne saken er derfor om den omsøkte virksomheten medfører forringelse av den økologiske tilstanden i Førdefjorden-ytre. I denne vurderingen er det biologiske kvalitetselementet bunnfauna det sentrale, sammen med det hydromorfologiske kvalitetselementet som støtteelement i vurderingen. Kvalitetselementet bunnfauna i vannforekomsten er registrert med tilstand "svært god" i Vann-Nett. For en mer detaljert beskrivelse av vurderingstemaet etter vannforskriften i denne saken, samt tilstanden i Førdefjorden-ytre, viser departementet til Miljødirektoratets faglige vurdering 19. august 2026 punkt 2.4.

Det biologiske kvalitetselementet bunnfauna vil påvirkes av deponeringen ved at bunnfaunaen som dekkes til av avgangsmasser vil gå tapt så lenge deponeringen pågår. Dette kan blant annet gi dårligere næringsgrunnlag for andre organismer, redusert gyteareal og redusert næringssaltomsetning. Det hydromorfologiske støtteelementet blir påvirket gjennom at dybdeforhold og batygrafi endres.

Miljødirektoratet påpeker i sin faglige vurdering 19. august 2026 at det ikke finnes noen eksakt grense for hvor stor andel av bunnfaunaen i en vannforekomst som må dekkes til ved deponering før dette vil medføre forringelse etter vannforskriften. Direktoratet skriver at dette må vurderes fra sak til sak, basert på en kvantitativ og kvalitativ vurdering av arealet som dekkes til. Departementet slutter seg til dette.

3.3.1. Effektgrense for sedimentering

Som beskrevet i notat fra DNV 16. februar 2026, viser forundersøkelser før deponeringen ble igangsatt at naturlig sedimentering i området er på 0,3-1,2 mm per år. ERG har påpekt i søknaden at ikke alt liv som mottar mer enn naturlig sedimentering vil gå tapt. Det finnes ikke noen generell grense for når sedimentering vil ha negativ effekt på bunnfauna, da dette avhenger av flere faktorer. Basert på Miljødirektoratets faglige vurdering 28. september 2026 legger departementet til grunn at sedimenteringsraten må være minst 6mm per år for at det skal bli målbare negative endringer for berørt bunnfauna.

Havforskningsinstituttet har i sitt høringsinnspill vist til at effektgrensen for påvirkning vil variere mellom ulike arter, og har pekt på en studie som viser negativ effekt på bunnfauna ved overdekning av 1 mm gruveavgang. Departementet viser i den forbindelse til supplerende faglig vurdering fra Miljødirektoratet 28. september 2026, der direktoratet vurderer at det ikke er relevant å sammenlikne effekten av sedimentering i løpet av ett døgn med effekten av sedimentering i løpet av et år. Departementet legger det samme til grunn for den videre vurderingen.

3.3.2. Arealet som vil påvirkes av deponeringen

Miljødirektoratet har under punkt 1 i supplerende faglig vurdering 28. september 2026 beskrevet arealet som vil påvirkes av deponeringen på følgende vis:

Sjøbunnen der deponering av avgangsmasser er aktuelt består av dyp muddersjøbunn. Miljødirektoratet bemerker for ordens skyld at dyp muddersjøbunn ikke er blant de 12 naturtypene i den nasjonale kartleggingen av marint biologisk mangfold i Norge basert på Miljødirektoratets DN-håndbok 19, og følgelig ikke blant dagens prioriterte forvaltningsrelevante marine naturtyper. Videre er dyp muddersjøbunn ikke blant de 21 marine naturtypene som fremover skal kartlegges etter Instruks for kartlegging og kvalitetsvurdering basert på Natur i Norge, M-3130.

Det fremgår av ERGs notat 1. juli 2026 (bilag 10 til søknaden) at totalt arealforbruk etter tre år er estimert til 0,23 km². Departementet legger til grunn at dette arealet inkluderer den totale mengden avgangsmasser som er deponert siden deponeringen startet for omtrent ett og et halvt år siden. Bunnfaunaen i dette området med dyp muddersjøbunn vil gå tapt så lenge deponeringen pågår. Departementet legger til grunn at dette utgjør 0,75 % av vannforekomstens samlede areal på 30,57 km², og ca. 2 % av arealet i vannforekomsten som består av naturtypen dyp muddersjøbunn (under 250 meter).

Vurderingen av forringelse av kvalitetselementet bunnfauna kan ikke avgrenses til de 0,23 km² der deponeringen/deponikjeglen med sikkerhet vil føre til at bunnfaunaen går tapt. Områder utenfor vil også påvirkes av partikkelsedimentasjon, men i avtagende grad med økende avstand fra deponikjeglen. Som flere høringsinstanser gir uttrykk for, og som Miljødirektoratet også har nevnt i den faglige vurderingen 28. september 2026, er det usikkerhet knyttet til hvor store arealer som vil påvirkes av deponeringen ut over de 0,23 km². Flere høringsinstanser peker på usikkerhet knyttet til partikkelspredning og turbiditetsstrømmer fra deponipunktet, som de mener vil kunne transportere masser vesentlig lenger enn selve deponikjeglen. Det påpekes fra disse høringsinstansene at beregningene fra ERG om størrelse på deponiområdet som vil være påvirket etter tre år er for optimistiske og ikke kan legges til grunn, og at området som vil være påvirket i realiteten er større.

Basert på overvåkningen bedriften har gjennomført, er det registrert sedimentering på opp mot 6 mm per år i en avstand på 350 meter fra utslippspunktet. Dette utgjør en radius på omtrent 0,4 km². I DNVs rapport 16. februar 2026 beskrives resultatene fra overvåkning av påvirkninger fra sjødeponiet i 2025 på s. 3:

Det er et lite område hvor det er mulig å se en påvirkning på bløtbunnssamfunnet, og da først og fremst på stasjonene som ligger innenfor 350m fra utslippspunktet. På disse stasjonene ser man også begynnelsen på små endringer i funksjonene dette bunndyrssamfunnet har. Andelen «permanente rørbyggere» (permanent tube) har gått noe ned, mens arter som er mer aktive i overflate har gått noe opp. For andre stasjoner, som ligger mellom 650 og 1100m fra utslippspunktet, er det minimal endring, både i forhold til indekser og funksjon. Selv om en kan se en endring på to av stasjonene, får alle de undersøkte stasjonene enten «svært god» eller «gode» tilstandsklasser, med mellom 31 til 54 arter påvist per grabbprøve.

Mengden deponert avgang i 2025 var mindre enn de årlige 1,5 millioner tonnene som ERG har søkt om å deponere. Ifølge Miljødirektoratets supplerende faglige vurdering 28. september 2026 innebærer dette at det må tas høyde for at mengden deponerte masser vil øke, og at det kan øke omfanget av påvirkning fra sedimentering. Basert på overvåkingsresultatene vurderer Miljødirektoratet at det er grunn til å tro at arealet som kan påvirkes av en årlig sedimentering på minst 6 mm er over 0,4 km², men vesentlig mindre enn 1,4 km². Basert på dette konkluderer Miljødirektoratet i vurderingen 28. september 2026 med at deponeringen de neste tre årene ikke vil medføre forringelse av vannforekomsten Førdefjorden-ytte:

I denne saken er det som nevnt ovenfor Miljødirektoratets vurdering at sjøbunn som kan utsettes for minst 6 mm årlig sedimentering som følge av den omsøkte virksomheten, og som i så fall vil bli målbart negativt påvirket, er over 0,4 km² men vesentlig mindre enn 1,4 km². Dette utgjør en så begrenset andel av den dype muddersjøbunnen i vannforekomsten at det basert på foreliggende kunnskap og erfaring er vår vurdering at det ikke er fare for en forringelse av kvalitetselementet bunnfauna i vannforekomsten. Forringelse av kvalitetselementet bunnfauna i vannforekomsten som følge av deponering av avgangsmasser på andelen av vannforekomsten med dyp muddersjøbunn vil etter Miljødirektoratets vurdering først kunne inntreffe ved betydelig større målbart negativt berørte arealer i dyp muddersjøbunn enn hva som er tilfelle i saken her.

Departementet slutter seg til denne vurderingen. Departementet anerkjenner at det er snakk om beregninger og kalkyler, og at det alltid vil hefte noe usikkerhet ved slike beregninger.

Departementet legger Miljødirektoratets vurdering til grunn, og konkluderer derfor med at det ikke er grunn til å tro at deponeringen vil påvirke et område utover 0,4 km² som er så stort at det vil medføre forringelse av kvalitetselementet bunnfauna i vannforekomsten Førdefjorden-ytte. Det er derfor ikke nødvendig å vurdere unntak etter vannforskriften § 12. Departementet bemerker videre at det stilles vilkår om at ERG skal dokumentere gjennom overvåkning hvor stort areal ut over selve deponikjeglen som blir påvirket av årlig sedimentasjonsrate på henholdsvis 6 mm og 3 mm. Dersom overvåkingen viser at det er behov for å iverksette tiltak vil forurensningsmyndigheten følge opp dette.

3.3.3. Vurdering av høringsinnspill om omgåelse av vannforskriften

Flere høringsinstanser har gitt uttrykk for at en tidsbegrenset tillatelse vil utgjøre en omgåelse av vannforskriften og EUs vanndirektiv. Departementet kan ikke se at en tidsbegrenset tillatelse i denne saken vil innebære omgåelse. Systemet i forskriften og direktivet innebærer at vannforekomstens tilstand vurderes ut fra summen av eksisterende påvirkning, og at det deretter vurderes om tillatelse til ytterligere påvirkning vil medføre forringelse eller at miljømålene ikke nås. Det er med andre ord summen av påvirkning som bestemmer vannforekomstens status og tålegrense, ikke hvor store konsekvenser det enkelte omsøkte tiltaket har isolert sett. Den totale mengden deponering en fjord tåler før det

vil skje forringelse vil være den samme, uavhengig av om deponeringen tillates samlet eller deles i separate tillatelser. Det er med andre ord ikke slik at vannforskriften kan omgås ved å dele opp et slikt prosjekt i mindre deler. Vannforskriften og vanndirektivets praktiske betydning vil derfor ikke svekkes selv om det gis tidsbegrenset tillatelse i påvente av en vurdering av om en mer langsiktig tillatelse vil være i tråd med vannforskriftens krav.

Departementets vurdering under punkt 3.3.2 over tar høyde for avgangsmassen som så langt har blitt deponert, i tillegg til deponeringen søknaden gjelder. Som redegjort for over mener departementet at dette ikke vil medføre en forringelse. Det er derfor ikke tale om å omgå vannforskriften eller vanndirektivet ved å innvilge søknaden om tillatelse.

I departementets videre vurdering av om det kan gis tillatelse til mer langvarig og omfattende deponering må det foretas en ny vurdering av om slik deponering kan medføre at tilstanden forringes eller at miljømålene ikke nås, og i så fall en vurdering av om vilkårene i vannforskriften § 12 er oppfylt. Påvirkning fra gjennomført deponering vil inngå i vurderingen av om og eventuelt når forringelse antas å ville inntre. Departementet viser til eget brev av 30. september 2026 om den videre prosessen knyttet til en mer langvarig og omfattende deponering.

3.4. Vurdering av avfallshåndteringsplan

Det følger av avfallsforskriften § 17-6 at tillatelse til drift av avfallsanlegg for utvinningsavfall skal inneholde godkjent avfallshåndteringsplan etter § 17-8. I søknaden 2. juli 2026 var en oppdatert avfallshåndteringsplan vedlagt, og denne var på høring sammen med søknaden. Miljødirektoratet har i sin faglige vurdering 28. september 2026 punkt 4 gjort følgende vurdering av avfallshåndteringsplanen:

Som vedlegg til ERGs søknad 2. juli 2026 om midlertidig tillatelse til gruvevirksomhet i Engebøfjellet med tilhørende deponering av avgangsmasser i Førdefjorden fulgte en oppdatert avfallshåndteringsplan. Den oppdaterte avfallshåndteringsplanen beskriver både planlagt deponering i perioden det søkes om midlertidig tillatelse for, og planer for fremtidig drift. Miljødirektoratet vurderer avfallshåndteringsplanen å være i tråd med kravene i avfallsforskriftens kap. 17 om håndtering av avfall fra utvinningsindustrien. Miljødirektoratet anbefaler at avfallshåndteringsplanen godkjennes som en del av vedtak om midlertidig tillatelse. I tråd med avfallsforskriftens § 17-6 skal godkjent avfallshåndteringsplan være en del av tillatelse til drift av avfallsanlegg. Vi anbefaler at tillatelse til drift av avfallsanlegg, med tilhørende avfallshåndteringsplan, inngår som en integrert del av tidsbegrenset tillatelse til gruvevirksomhet etter forurensningsloven.

Departementet påpeker at det er den delen av avfallshåndteringsplanen som beskriver perioden den tidsbegrensede tillatelsen skal gjelde som vurderes i dette vedtaket. For øvrig slutter departementet seg til Miljødirektoratets vurdering.

På denne bakgrunn godkjenner Klima- og miljødepartementet avfallshåndteringsplanen som var vedlagt søknaden fra ERG 2. juli 2026.

3.5. Fordeler ved den omsøkte virksomheten

Etter forurensningsloven § 11 femte ledd skal de forurensningsmessige ulempene ved tiltaket sammenholdes med «de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre», ved avgjørelse av om tillatelse skal gis og ved fastsettelsen av vilkår etter § 16. På bakgrunn av retningslinjene i forurensningsloven § 2 nr. 1 er det blant annet relevant å se hen til økonomiske forhold, i tillegg til øvrige fordeler ved tiltaket. I lys av høringsinnspillene bemerker departementet at uttalelser i Høyesteretts dom 17. juni 2026 om hvilke økonomiske hensyn som kan vektlegges gjelder vurderingen av om vilkårene i vannforskriften § 12 for unntak fra forringelsesforbudet er oppfylt. Som beskrevet i punkt 3.3, utløser ikke den omsøkte virksomheten behov for unntak fra forringelsesforbudet etter vannforskriften.

ERG har søkt om en tidsbegrenset tillatelse, med varighet på tre år. Den totale levetiden til prosjektet er imidlertid på omtrent 39 år. I søknaden skriver ERG at de i påvente av at forvaltningen har vurdert virkningene av Høyesteretts dom har et sterkt behov for forutsigbarhet knyttet til den løpende driften, både av hensyn til ERG, dets ansatte, investorer, leverandører, kunder og de samfunnsmessige interessene. Bedriften skriver også at en eventuell driftsstans i perioden fram til forvaltningen har vurdert saken på nytt vil få dramatiske konsekvenser for dem. Departementet mener det er en sentral fordel i vurderingen etter forurensningsloven at en tidsbegrenset tillatelse gir ERG forutsigbarhet for en periode på tre år, og dermed bidrar til å redusere usikkerhet om de langsiktige fordelene ved prosjektet. Som nevnt skal departementet gjøre en ny vurdering av prosjektet på lengre sikt i lys av Høyesteretts dom 17. juni 2026.

Virksomheten innebærer utvinning av både rutil og granat. Som Miljødirektoratet har beskrevet i sin faglige vurdering 19. august 2026 har disse mineralene flere nyttige og viktige bruksområder. Granat er et industrimineral som blant annet kan brukes til sandblåsing og vannstråleskjæring. Innen sandblåsing kan granat erstatte kvartsholdig sand, og er et mer miljøvennlig alternativ fordi det er mindre støvholdig. Rutil kan blant annet brukes som pigment og som råstoff til titanmetall. Titanmetall anvendes i hovedsak i luftfartsindustrien, hvor titan inngår blant annet i flyskrog, vinger og turbiner. For forsvarsindustrien er tilgang på titanmetall kritisk innenfor en lang rekke bruksområder. Medisinalindustrien trenger titanmetall til blant annet implantater. EU har et stort underskudd på titanråstoff og er helt avhengig av import. I Europa er det kun Norge og Ukraina som har ressurser av betydning.

Den omsøkte virksomheten har etablert 125 nye arbeidsplasser. Etablering av arbeidsplasser gir grunnlag for økt tilflytting og bosetting. Bedriften opplyser i søknaden 2. juli 2026 om at 39 av disse 125 ansatte er tilflyttere med attraktiv kompetanse i eller utenfor mineralvirksomhet. Departementet legger til grunn at gruvevirksomheten bidrar til å bygge viktig kompetanse som kan styrke utviklingen av den norske mineralnæringen. Bedriften har i søknaden også vist til en analyse fra rådgivnings- og revisjonsselskapet BDO fra april 2026,

som viser at prosjektet også har hatt positive ringvirkninger lokalt og regionalt i etableringsperioden og det første driftsåret. Prosjektet vil også generere skatteinntekter. Fordelene som er beskrevet over vil videreføres ved en tidsbegrenset tillatelse på tre år, men er også sentrale i et langsiktig perspektiv. Det er derfor etter departementets syn en fordel ved tildeling av en tidsbegrenset tillatelse at usikkerhet rundt de langsiktige fordelene ved prosjektet reduseres.

3.6. Avveining av fordeler og ulemper og samlet vurdering

Miljøkonsekvensene ved den omsøkte virksomheten, samt påvirkningen på naturmangfoldet, er grundig utredet og kartlagt. Den omsøkte virksomheten vil medføre miljøulemper både på land og i sjø. Tiltaket vil blant annet medføre terrenginngrep, støy og støv. Deponering av avgangsmasser i sjø vil beslaglegge areal på sjøbunnen, med de negative konsekvensene dette vil ha for de artene som lever på bunnen og i de dype delene av fjorden. For øvrig viser departementet til punkt 3.6 over om miljøkonsekvensene. Departementet vurderer at det er liten sannsynlighet for at det skjer alvorlige skader på naturmangfoldet og at det er liten sannsynlighet for at forvaltningsmålene i naturmangfoldloven § 4 og 5 ikke nås. Det er også stilt strenge vilkår for å redusere risikoen for negative konsekvenser. Det er blant annet stilt strenge vilkår til partikkelspredning utover deponiområdet og oppover i vannsøylen. Det er også stilt et nytt vilkår knyttet til overvåking av sedimentering utenfor det aktive deponiområdet.

Departementet har også vurdert hvordan konsekvensene av det omsøkte tiltaket, i lys av den samlede belastningen som økosystemet i fjorden, er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Førdefjorden er i liten grad utsatt for påvirkning fra andre industrivirksomheter, men det er påvirkning fra blant annet oppdrett, jordbruk, skogbruk og avløp. Den omsøkte virksomheten vurderes å øke den samlede belastningen i begrenset grad.

Når det gjelder fordelene for samfunnet av den omsøkte virksomheten viser departementet til punkt 3.5 over. Mineralene som utvinnes er nyttige og viktige, og prosjektet gir mange arbeidsplasser, tilflytting av ansatte med attraktiv kompetanse og andre positive samfunnsmessige ringvirkninger. Som beskrevet i punkt 3.5 over, mener departementet at det er en fordel at en tidsbegrenset tillatelse gir ERG forutsigbarhet for en periode på tre år, og dermed bidrar til å redusere usikkerhet om de langsiktige fordelene ved prosjektet. Departementet mener denne fordelen veier tungt. Fordelssiden ved virksomheten er riktig nok mindre for de tre årene denne søknaden gjelder, enn det som tidligere er vurdert for hele prosjektets levetid. Samtidig er prosjektet allerede etablert, og driften igangsatt. Etter departementets syn er det derfor kunstig om vurderingen av det omsøkte tiltaket skal gjøres som om virksomheten er en nyetablering. Departementets vurdering er at for de tre årene den tidsbegrensede tillatelsen skal gjelde, vurdert isolert, så vil fordelene ved prosjektet i samme periode uansett veier tyngre enn de miljømessige ulempene. Departementet legger her særlig vekt på at den årlige deponeringen er redusert fra 4 millioner tonn per år til 1,5 millioner tonn per år, og at det er stilt svært strenge vilkår i tillatelsen.

Klima- og miljødepartementet har foretatt en samlet vurdering av de miljømessige ulempene ved tiltaket og usikkerhet ved enkelte avgrensede miljøkonsekvenser, opp mot de samfunnsmessige fordelene ved virksomheten. Departementet legger særlig vekt på at det er satt strenge vilkår for å redusere og hindre skadevirkninger av virksomheten. Samlet sett vurderer departementet at fordelene ved det omsøkte tiltaket overstiger de forurensningsmessige ulempene, forutsatt at de fastsatte vilkårene følges.

3.7. Om søknad om utprøving av nytt kjemikalie

Engebø Rutil and Garnet AS søkte 1. juni 2026 om utprøving av flokkuleringsmiddelet Praestol DW 20, som alternativ til Magnafloc 5250 som bedriften bruker i dag. ERG søker om å få bruke flokkuleringsmiddelet i en fullskala test, med inntil 950 kg Praestol DW 20 over en periode på tre måneder. I søknaden skriver ERG at det er gjort interne laboratorieforsøk med positive resultat, og at fullskala utprøving derfor er ønskelig. Bedriften skriver at det ved utprøvingen forventes økt gjenvinningsgrad av vann i prosessanlegget, og at økt flokkuleringseffekt vil gi redusert risiko for partikkelspredning.

Flere høringsinstanser har vært negative til utprøving av flokkuleringsmiddelet Praestol DW 20, deriblant Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. Dette begrunnes blant annet med at miljøvirkningene knyttet til bioakkumulering og økotoksikologi for Polyakrylamid (PAM) er usikre. En høringsinstans har også fremhevet at akrylamid er vannløselig og toksisk for vannlevende organismer, og at polymeren vil utgjøre mikro-/nanoplast som kan tas opp i organismer i fjorden. Flere høringsinstanser mener det bør gjøres ytterligere undersøkelser av Praestol DW 20 før det kan gis tillatelse til utprøving.

I sin faglige vurdering 19. august 2026 skriver Miljødirektoratet at de anslår at potensialet for bioakkumulering av PAM er svært begrenset i lys av stoffets kjemiske egenskaper vurdert opp mot kjente indikatorer og mekanismer for bioakkumulering. Videre skriver Miljødirektoratet at PAM ikke har egenskaper som gjør at det vil føres videre opp i næringskjeden. Direktoratet viser til at polymerer som PAM ikke regnes som mikroplast under REACH-forordningen ((EU) 2023/2055). Miljødirektoratets konklusjon er at det er akseptabelt med utprøving av flokkuleringsmiddelet Praestol DW 20, slik bedriften har søkt om.

Departementet legger Miljødirektoratets vurdering av utprøving av Praestol DW 20 til grunn, slik dette fremgår av den faglige vurderingen 19. august 2026. Det vises i den forbindelse til at det er snakk om utprøving i en begrenset tidsperiode. Departementet peker også på at redusert risiko for partikkelspredning vil være miljømessig gunstig. På bakgrunn av dette vurderer departementet at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om risikoen for negative miljøvirkninger til at det kan gis tillatelse til utprøving av Praestol DW 20 som flokkuleringsmiddel over en periode på tre måneder, jf. forurensningsloven § 11 første ledd og femte ledd.

3.8. Vedtak

Klima- og miljødepartementet gir tillatelse til den omsøkte virksomheten for en periode på 3 år på nærmere fastsatte vilkår, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd.

Avfallshåndteringsplanen godkjennes også, jf. avfallsforskriften § 17-6, jf. §17-8. Tillatelsen med fastsatte vilkår, og avfallshåndteringsplanen, følger vedlagt.

Tillatelsen vil bli fulgt opp av Miljødirektoratet, som også fastsetter eventuelle frister for oppfølging av vilkårene.

3.9. Klagerett

Vedtaket kan påklages innen tre uker til Kongen i statsråd av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet frem, eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen skal sendes til Klima- og miljødepartementet.

Klima- og miljødepartementet sender kopi av dette brevet med vedlegg til berørte i saken.

Med hilsen

Hege Jordbakke (e.f.)
avdelingsdirektør

Ida Røstgaard
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Askvoll Kommune
BirdLife Norge
Direktoratet for mineralforvaltning
Fiskeridirektoratet
Framtiden i våre hender
Havforskningsinstituttet
Mattilsynet
Miljødirektoratet
Miljøstiftelsen Bellona
Natur og ungdom
Naturvernforbundet
Norges Fiskarlag

Norges Jeger- og fiskerforbund
Norges Miljøvernforbund
Norsk Industri
Norske Lakseelver
Nærings- og fiskeridepartementet
Statsforvalteren i Vestland
Sunnfjord kommune
Universitetet i Tromsø
WWF Verdens naturfond
ERG v/ Kenneth Nakken Angedal
Besteforeldrenes klimaaksjon
Albert Berveling
Flokenes Fiskefarm AS
For Folk og Fjell
Forbundet kysten
Forum for Natur og Friluftsliv Sogn og Fjordane
Hypex Bio Norge AS
In the Same Boat
John Eirik Henningsen
Karen Brørvik
Kjell-Are Sollied
Knut Fossum
Kurt Jan Nilsson
Lars Sandven
Naturvernforbundet Sogn og Fjordane
Neptune Network
Norges Kystfiskarlag
Roy Helge Hundere
Sunnfjord Utvikling/Førde Industri og Næringssamskipnad